

Din brandmand – vores tryghed!

Rammerne for fremtidens
nye redningsberedskaber

Indhold

Danmarks redningsberedskab – det handler om vores tryghed!	3
FOAs 10 anbefalinger	4
Besparelser med omtanke	6
Et kompetent og robust beredskab	7
Det nære beredskab	9
Nye rammer, nye behov og nye opgaver	10
Førsteudrykning og bedre risikovurderinger	11
Nyt syn på uddannelse og kompetencer	12
Fokus på forebyggelse	13
Tænk modigt og kreativt – men stadig beredskabsfagligt	14

Politisk ansvarlig: Reiner Burgwald
Redaktion: Reiner Burgwald
og Jeanette Sandberg Bossen

Foto: Udlånt fra Beredskabcenter Aalborg
Layout: Joe Anderson
Produktion: Pjec1heden og FOAs trykkeri

Danmarks redningsberedskab – det handler om vores tryghed!

87 redningsberedskaber skal blive til 20 fælles beredskabsenheder. Det kræver omtanke og forberedelse, for det handler om borgernes sikkerhed.

I de kommende år kommer det danske beredskab under voldsom forandring.

Senest 1. januar 2016 skal kommunerne etablere cirka 20 fælles beredskabsenheder som erstatning for de nuværende 87 beredskaber.

FOA repræsenterer fuldtidsprofessionelle brandfolk, som er dem, der dagligt er tættest på opgaven med at sikre borgernes sikkerhed.

På de næste sider kan du læse FOAs anbefalinger til politikere, eksperter og rådgivere, der skal løfte det store arbejde med at spare penge og samtidig sikre et robust beredskab. Det er en svær opgave. Først når katastrofen indtræffer, ved vi som borgere, om vores politikere og deres rådgivere har prioriteret vores sikkerhed rigtigt.

I fagsprog taler man om 'at dimensionere'. Det i beredskaberne et udtryk for, om der er det rigtige og tilstrækkelige materiel og mandskab til en given ulykke eller katastrofe.

Vi må kræve, at de ansvarlige politikere – ud over at spare på et i forvejen meget billigt beredskab – også tænker kreativt og modigt.

At sikre et tilstrækkeligt redningsberedskab er en kompleks opgave. Men hensynet til borgernes sikkerhed og tryghed, hensynet til vore værdier og hensynet til de brandmænd, der skal løse opgaverne, fordrer, at politikerne løser opgaven, så fremtidens redningsberedskab kan løse fremtidens opgaver.

Reiner Burgwald
Sektorformand

FOAs 10 anbefalinger

- 1** En radikal ændring i beredskabet kræver ny lovgivning. En ny Beredskabslov skal skitsere de rigtige fleksible rammer og fordelingen af ansvar og opgaver [side 6].
- 2** Fremtidens redningsberedskab skal bestå af 'center-beredskabsstationer' og 'periferi-brandstationer'. Specialfunktioner og -kompetencer, den forebyggende enhed og administrationen skal samles i centre, mens periferistationerne sikrer hurtigst mulig respons [side 7].
- 3** Ansvar for den risikobaserede dimensionering skal bevares i kommunerne. Ansvar for både den forebyggende og afhjælpende del af arbejdet skal sikres ved lov [side 9].
- 4** I dag råder Beredskabsstyrelsen over køretøjer og materiel, hvoraf en del skal fordeles til de nye fælleskommunale beredskaber. FOA anbefaler, at det som minimum drejer sig om al materiel vedrørende lys, luft og vand [side 10].
- 5** Forsvarsministeriet skal sikre, at der på tværs af de nye enheder er aftaler på plads om bl.a. bekæmpelse af kemiulykker, højderedning mv. [side 10].
- 6** Ud over krav til afgangstider skal der, hvor der er særlige risici for mennesker og værdier, fastsættes frister for, hvornår en indsats skal være iværksat. Der skal fremover arbejdes mere målrettet og strategisk med risikovurderinger – lokalt, regionalt og nationalt [side 11].
- 7** Ansvar for uddannelsen af brandmænd og beredskabspersonale skal fremover deles mellem Beredskabsstyrelsen, kommunerne, entreprenører og de relevante faglige organisationer [side 12].
- 8** Uddannelsen og kompetencevedligeholdelsen til beredskabspersonalet skal styrkes, så de fornødne kompetencer er til stede for at løse fremtidens beredskabsfaglige opgaver [side 12].
- 9** Forebyggelse skal tænkes sammen med operative indsatser og have en mere central plads i arbejdet og et bredere perspektiv. Der skal beskrives et konkret serviceniveau på forebyggelsesområdet [side 13].
- 10** Ved dannelsen af de nye fælles beredskabsenheder skal der tænkes ud af boksen i forhold til beredskabsfaglig opgavevaretagelse. De nye beredskaber skal være i stand til at løfte opgaver lokalt, regionalt og nationalt samt ved enhver tænkelig katastrofe [side 14].

Besparelser med omtanke

En ny struktur kræver, at en ny beredskabslov fastlægger de rigtige fleksible rammer og skitserer den rigtige fordeling af ansvar og opgaver.

De økonomiske rammer for fremtidens redningsberedskab er aftalt. Der skal spares på såvel de kommunale beredskaber som på det stats-

Fakta

Udgifter til brandvæsen pr. indbygger i euro:
Danmark 45 (inden besparelserne)

Tyskland 48

Holland 66

Sverige 76

Norge 74

Finland 93

lige. I forvejen har Danmark Nordens billigste redningsberedskab.

Det kræver omtanke og politisk mod fortsat at kunne se borgerne i øjnene og troværdigt forvisse dem om, at de fortsat vil få den nødvendige, hurtige og professionelle hjælp, de har krav på. Et beredskab indebærer personale, der venter på at løse en opgave når uheldet sker. Opgaven formuleres sådan i den eksisterende Beredskabslov:

“... forebygge, begrænse og afhjælpe skader på personer, ejendom og miljøet ved ulykker og katastrofer, herunder krigshandlinger, eller overhængende fare herfor”.

En reduktion i antallet af redningsberedskaber kan give et økonomisk rationale samt bedre og mere robuste redningsberedskaber, men det kræver, at en ny beredskabslov fast-

lægger de rigtige fleksible rammer og skitserer den rigtige fordeling af ansvar og opgaver.

Et forsvarligt beredskab kræver, at alle relevante opgaver, af beredskabsfaglig karakter – både forebyggelse og indsats – tænkes

i sammenhæng, så al personel kan bruges, når behovet opstår.

Det kræver en lovgivning, som sikrer rammerne for bedre uddannelse, mere træning, sammentænkning af beredskabsfaglige opgaver – og ikke mindst ansvaret herfor.

Et kompetent og robust beredskab

Fremtidens redningsberedskab skal opbygges efter en model, hvor man har kommunale "centerberedskabsstationer" og "periferi-stationer". De værnepligtige kan aftjene de sidste måneder af tjenestetiden i de nye kommunale enheder. Det sikrer relevante kompetencer og tilknytning til området.

En del af Beredskabsstyrelsens opgaver skal overflyttes til de kommunale redningsberedskaber. Derfor skal det niveaudelte redningsberedskab gentænkes.

Specialfunktioner og -kompetencer, den forebyggende enhed og administrationen samles i centre, mens

periferi-stationerne sikrer hurtigst mulig respons. Samtidig skal der på tværs af enhederne aftales fordeling af ansvar for sjældent forekomne hændelser, og man skal aftale i hvilken rækkefølge man agerer 'overbygningsberedskab' over for hinanden.

Med en sådan model sikrer man, at have de rette kompetencer og at kunne vedligeholde dem, samtidig med at man bruger dem til såvel forebyggende som afhjælpende aktiviteter.

Beredskabsstyrelsen bør bevare deres beredskabscentre i Herning og Næstved og samtidig reducere antallet af værnepligtige. På disse 2 centre skal kompetencerne til

løsning af de tilbageværende operationelle opgaver i styrelsens regi sikres. Skolen i Tinglev skal ligeledes bevares, og der må laves en særlig og betryggende løsning for Bornholm.

Samtidig kan de sidste måneder af de værnepligtiges tjenestetid aftjenes i de kommunale enheder. Det vil give relevante kompetencer og øge de værnepligtiges indsatstræning. Der er samtidig større chance for at bevare deres tilknytning til området efter endt værnepligt.

Hjemmeværnet kan tænkes ind som en del af et katastrofeberedskab og bruges ved oversvømmelser, store storme og andre naturkatastrofer, hvor der grundlæggende er brug for

arbejdskraft og ikke nødvendigvis specialiserede kompetencer.

Sidst, men ikke mindst, har flere af de nuværende kommunale redningsberedskaber tilrettelagt deres aktiviteter og uddannelse, så de selv har opbygget en robusthed, der ligger ud over det, de skal kunne levere i henhold til den risikobaserede dimensionering.

En udfordring er – også fremover – at kunne mobilisere tilstrækkelige personalemæssige ressourcer ved større og længerevarende hændelser. Det kræver en lang række initiativer og tiltag og ikke mindst et forpligtende fællesskab på tværs af de kommende beredskabsenheder.

Det nære beredskab

Fremtidens redningsberedskab skal bygge på principperne om Det nære beredskab. Et beredskab, som er så tæt på borgeren som muligt, og hvor ansvar for opgaveløsningen og økonomi følges ad. Det skal sikre, at borgernes tryghed altid vægtes højest, og at beredskaberne kan arbejde både forebyggende og operationelt.

Det skal fortsat være den enkelte kommunalbestyrelses ansvar at sikre et tilstrækkeligt redningsberedskab i kommunen og i praksis i den fælleskommunale beredskabsenhed, som kommunen indgår i.

Ansvar for borgernes tryghed skal placeres så tæt på borgerne som muligt. Derfor skal principperne for den risikobaserede dimensionering fastholdes, og den skal fortsat revideres mindst én gang i hver valgperiode.

Det skal i loven sikres, at de fælleskommunale redningsberedskaber har ansvaret for både den forebyggende og den afhjælpende del. Det skal fastholdes, at de lovmæssige myndighedsopgaver kan udføres af de samordnede beredskaber.

De fælleskommunale enheder skal have det beredskabsfaglige ansvar

for at udarbejde udkast til de risikobaserede dimensioneringer for de deltagende kommuner.

De kvalificerede beredskabsledere samles i større fælleskommunale enheder, og deres kompetencer skal udnyttes til gavn for borgerne og sikkerheden. Besparelser må nødvendigvis findes på de administrative områder, på materiel og ved smartere løsninger.

Sammenhængen mellem det kommunale ansvar og de større professionelle beredskaber, må sikres gennem en sammensætning af Beredskabskommissionerne, hvor alle borgmestre har sæde og i fællesskab har ansvaret for de beslutninger, der træffes. Det fuldtidsprofessionelle beredskabspersonale bør samtidig have sæde i kommissionerne.

Der vil fortsat være et stort behov for et tæt samarbejde mellem de fælleskommunale beredskabsenheder og dele af de enkelte kommuners forvaltninger, regionerne og politiet. Derfor skal myndighedsopgaver, den forebyggende og den afhjælpende indsats løses i én og samme enhed. Det sikrer, at de rigtige kompetencer samles og at deres viden anvendes, der hvor de gør størst gavn – både i den forebyggende og den operationelle indsats.

Nye rammer, nye behov og nye opgaver

Nye opgaver kræver det rette materiel og mandskab med kompetencer til at løse opgaverne.

Når man laver større fælleskommunale redningsberedskaber, skal de løse flere opgaver, der både er større og mere komplekse.

Det kræver, at noget af det materiel og nogle af de køretøjer, som Beredskabsstyrelsen i dag råder over, fordeles på en hensigtsmæssig måde i den nye beredskabsstruktur. Samtidig kræver det, at beredskabspersonalet har de fornødne kompetencer til at løse opgaverne.

De kommunale redningsberedskaber

kan med fordel overtage en række af de opgaver og det materiel, som Beredskabsstyrelsen i dag har ansvaret for. Al materiel, der vedrører lys, vand og luft, og som skal sikre, at større og længerevarende indsatser kan gennemføres under alle tænkelige forhold og i større målestok, overdrages.

Specialopgaver som bekæmpelse af kemiulykker og højderedning mv. skal aftales indbyrdes mellem de kommende beredskaber: Man må forvente, at det kun kan etableres få steder i landet. Derfor skal Forsvarsministeren sikre, at der på tværs af de nye enheder indgås de nødvendige aftaler.

Endelig skal loven forpligte de fæl-

leskommunale enheder til at indgå aftaler om gensidig støtte, og at det

altid er nærmeste relevante beredskab, der rykker ud.

Førsteudrykning og bedre risikovurderinger

Det skal ud over fastsatte afgangstider sættes mål for, hvornår en indsats skal være iværksat. Derudover skal der laves risikovurderinger på alle relevante niveauer.

I dag beskrives førsteudrykningen – det første udrykningskøretøj der sendes, efter at der er indgået en alarm – alene med krav om bemanding med en holdleder og “... det for materiellets betjening fornødne brandmandskab” samt, at førsteudrykningen skal afgå snarest og senest 5 minutter efter alarmens modtagelse.

Fremover kan og skal kvaliteten af en indsats beskrives mere målrettet

i forhold til de risici et område eller en kommune skal kunne håndtere. I områder med størst risici for mennesker og værdier, skal der – ud over en afgangstid på 1 eller 5 minutter – opstilles mål for, hvornår en indsats skal være iværksat. Det centrale er, hvornår man er i stand til at iværksætte den nødvendige indsats på ulykkesstedet.

Derudover skal der fremover arbejdes mere målrettet og detaljeret med risikovurderinger. De bør udarbejdes på alle relevante niveauer. Hver kommune skal naturligvis have en risikovurdering, der skal ligge til grund for dimensioneringen i kommunen og i det redningsberedskab, som kommunen indgår i.

Samtidig skal der laves en fælles risikovurdering i det geografiske område beredskabet dækker. Den kan indgå i en regional analyse, der samtidig skal beskrive rammerne for og nødvendigheden af overbygnings- og tilkaldberedskaber. Slutteligt skal der laves en samlet national risikovurdering, med fordeling af opgaver og ansvar ved større hændelser eller katastrofer.

For beredskabspersonalet er bemandingen på førsteudrykningen af stor sikkerhedsmæssig betydning. For at kunne redde liv og værdier i en brændende bygning, skal mandskabet kunne gå ind i bygningen og samtidig vide, at der er kolleger, der kan få dem ud, hvis noget uventet skulle ske.

Samtidig er det vores erfaring, at der ofte sendes indsatsledere, uden der reelt er behov for, at der er andre ledelsesmæssige kompetencer end holdlederens til stede. Man kan drage nytte af de erfaringer, man har gjort på ambulanceområdet. Her disponerer man konkret i forhold til alarmens karakter og sender i stor udstrækning de kompetencer, som der erfaringsmæssig er behov for.

Nyt syn på uddannelse og kompetencer

Såvel uddannelsesniveaue som behovet for at vedligeholde og skærpe sine kompetencer, må og skal afspejle de faktiske omstændigheder og den øgede kompleksitet i opgaverne.

I mange år har uddannelsesniveaue på beredskabsområdet været fastsat ud fra, hvilke behov deltidsansatte og frivillige har. Det ligger i sagens natur, at de i stor udstrækning bruger deres fritid på at uddanne sig.

Såvel uddannelsesniveaue som behovet for at vedligeholde og skærpe sine kompetencer, må og skal dog afspejle de faktiske omstændig-

heder og den øgede kompleksitet i opgaverne.

Man er nødt til at gøre op med idéen om, at alle ansatte kan nøjes med et 240 timers kursus og derefter udfylde en hvilken som helst plads i redningsberedskabet.

Ansvar for uddannelsen af brandmænd og beredskabspersonale skal fremover deles, så Beredskabsstyrelsen, kommunerne, de private entreprenører og fagforeningerne i fællesskab får ansvaret.

Samfundet – og dermed Folketinget og regeringen – har et ansvar for, at der er de rette kompetencer til stede i redningsberedskabet. Beredskabet skal både kunne løse komplicerede

og komplekse opgaver, og opgaver som mest af alt kræver mange hænder.

Fokus på forebyggelse

I den eksisterende lovgivning er der kun beskrevet meget lidt om forebyggelse. Forebyggelse skal have en langt mere central plads og et bredere perspektiv, end det er tilfældet i dag.

Brandsyn af bygninger, virksomheder og institutioner er nødvendigt, men har næppe den store betydning i forebyggelsesmæssig henseende. Til gengæld er det vigtigt, at indsatspersonalet er stedkendt. Derfor bør brandsyn bevares og også bruges til at skabe større forståelse for og viden om beredskabsrelevante forhold blandt ansatte og brugere.

Byggesagsbehandlingen må ikke yderligere kompliceres, og sagsbehandlingstiden forlænges i jagten på effektiviseringer, og bør i størst muligt omfang ske i den enkelte

kommune med nødvendig støtte fra beredskabseksperter. I øvrigt er der et stort behov for at styrke den enkelte borgers viden om, hvordan man beskytter sig selv, og hvordan man kan gøre gavn, når et uheld sker.

Den risikobaserede dimensionering af beredskabet skal fremover i større grad beskrive et serviceniveau på forebyggelsesområdet, der tager højde for de lokale risikofaktorer, bl.a. hvordan man styrker lokalbefolkningens viden om forebyggelse, og hvordan man sikrer uddannelse af skoleelever i førstehjælp og viden om grundlæggende brandslukning.

Mange forebyggende opgaver kan i praksis kombineres med at være en del af en indsatsstyrke og er derfor både omkostningseffektive og gavnlige, hvis de bliver brugt målrettet og hensigtsmæssigt.

Tænk modigt og kreativt – men stadig beredskabsfagligt

Der skal tænkes ud af boksen for at sikre robusthed, professionalisme og et økonomisk forsvarligt beredskab.

Vilkårene er vidt forskellige fra Hovedstaden til Ringkøbing. Sammensætningen af opgaver og ansvar må og skal afspejle de lokale muligheder og forhold. Det betyder, at der er forskel på de opgaver, de forskellige beredskaber har mulighed for at løfte.

Opgavernes mængde og karakter skal holdes op mod den risikobaserede dimensionering og de behov for beredskab, der er til stede i de enkelte byer – også henset til om der er tale om en 'center-beredskabsstation' eller en 'periferi-brandstation'.

Nogle opgaver vil naturligt kunne knyttes til et større fælleskommunal redningsberedskab og kan give både stordriftsfordele og robusthed. Der

kan fx være tale om:

- Forebyggende og afhjælpende opgaver
- Tryghed og sikkerhed i bredere forstand
- Vagtcentraler
- Alarmer mv.
- Ambulancekørsel
- Sygetransport
- Kommuneabonnement
- Responsenheder – hurtig hjælp indtil ambulancen kommer
- Uddannelse af skoleelever, virksomheder, deltidsansatte og frivillige
- Ungdomsbrandkorps mv.
- Øvrige beredskabsrelevante opgaver
- Opgaver, som sikrer større robusthed

Din brandmand – vores tryghed!

Senest 1. januar 2016 skal Danmarks 87 beredskaber samle sig i 20 samlede enheder. Det kan kun lade sig gøre, hvis man samler enhederne ud fra principperne om Det nære beredskab.

I denne publikation kan du som beslutningstager læse om, hvad der skal til for at sikre et robust og professionelt beredskab i fremtiden.

Rammerne for fremtidens nye redningsberedskaber er udarbejdet i samarbejde med professionelle fuldtidsbrandfolk. De folk, der til dagligt bemander beredskaberne. Dem, der præcis ved, hvor skoen trykker og ved, hvad der skal til for at sikre borgernes tryghed – også når katastrofen rammer.

Brug publikationen når du skal træffe den beslutning, som vil få betydning for, hvad der kan lade sig gøre beredskabsmæssigt i fremtiden.

Publikationen tager 15 minutter at sætte sig ind i.

FOA

Staunings Plads 1-3
1790 København V

Tlf: 46 97 26 26
www.foa.dk

Teknik- og Servicesektoren

FOA er Danmarks tredjestørste fagforening. Siden 1899 har vi kæmpet for bedre løn- og arbejdsforhold til vore medlemmer. Hovedopgaven er at indgå overenskomster, som sikrer en god løn samt moderne og ordnede arbejdsvilkår. Det er FOA, der aftaler din løn, dine tillæg, din arbejdstid, din pension, dine barselsregler, dine ferieregler og dine muligheder for uddannelse. Vores opgave er også at slås for din tryghed – og at udvikle dit arbejde og vores fag på teknik- og serviceområdet, så velfærden og gode arbejdspladser går hånd i hånd.

Det er os med overenskomster og faglige fællesskaber